

Druk BRM 21/2017

Projekt z dnia 10.02. 2017 r.

UCHWAŁA NR /
RADY MIEJSKIEJ W ŁODZI
z dnia 2017 r.
w sprawie kierunków działania dla Prezydenta Miasta Łodzi
w zakresie poprawy jakości powietrza poprzez walkę z niską emisją

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, 1579 i 1948) Rada Miejska w Łodzi uchwala, co następuje:

§ 1. Ustala się kierunki działania dla Prezydenta Miasta Łodzi w zakresie poprawy jakości powietrza poprzez ograniczenie niskiej emisji oraz stężeń pyłów zawieszonych.

§ 2. Rada Miejska w Łodzi zobowiązuje Prezydenta Miasta Łodzi do opracowania i wdrożenia programu poprawy jakości powietrza, a także jego ochronę poprzez ograniczenie emisji pyłów zawieszonych w Łodzi (Program Ograniczenia Niskiej Emisji).

§ 3. Program, o którym mowa w § 2 powinien zawierać w szczególności:

- 1) Wprowadzenie systemu bieżącego i interwencyjnego informowania o stanie powietrza mieszkańców za pomocą wszelkich dostępnych narzędzi i podległych miastu placówek.
- 2) Pozyskanie danych na temat jakości powietrza w Łodzi, źródeł emisji liniowej i powierzchniowej oraz stężeń na konkretnych obszarach miasta.
- 3) Stworzenie na potrzeby zarządcze i w celu informowania mieszkańców miejskiego systemu pomiarów zanieczyszczenia powietrza, ze szczególnym uwzględnieniem miejsc, gdzie mieszkańcy są narażeni na najwyższe stężenia pyłów zawieszonych.
- 4) Przy przekroczeniach dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń (w tym pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5), czasowe zwiększenie dostępności transportu zbiorowego w sytuacjach alarmu smogowego.
- 5) Przygotowanie szerokiej kampanii edukacyjnej z zakresu zanieczyszczenia powietrza z wykorzystaniem wszelkich placówek, instytucji i innych podmiotów podległych miastu.
- 6) Podjęcie współpracy z uprawnionymi organami celem uruchomienia regularnych kontroli spalin samochodowych pojazdów w ruchu ulicznym.
- 7) Rozpoznanie konieczności i możliwości w ramach kompetencji gminy jako organizatora ruchu stałego oraz interwencyjnego ograniczania ruchu pojazdów indywidualnych w miejscach znacznych przekroczeń norm jakości powietrza z emisji liniowej i niskiej emisji.
- 8) Doposażenie Straży Miejskiej Sekcji Ekologicznej w niezbędny sprzęt pomiarowy i inny do przeprowadzania kontroli w zakresie objętym programem.
- 9) Zapewnienie mieszkańcom możliwości zgłaszania konieczności interwencji "Ekopatrolu" Straży Miejskiej poprzez media społecznościowe i z wykorzystaniem telefonii komórkowej wraz z możliwością uzyskania informacji zwrotnej o skutkach interwencji.

- 10) Rozpoznanie potrzeb i możliwości Policji w zakresie włączenia w działania objęte programem.
- 11) Wprowadzenie odpowiedzialnej ekologicznie polityki zakupowej Miasta w zakresie niskoemisyjnych systemów grzewczych i ciepłej wody użytkowej instalowanych w budynkach użyteczności publicznej i gminnych zasobach mieszkaniowych.
- 12) Rozpoznanie potrzeb w zakresie remontów kominów spalinowych i wentylacyjnych w budynkach gminnych i wspólnotowych z udziałem gminy w celu zastosowania niskoemisyjnych i ekologicznych systemów grzewczych wraz z wprowadzeniem planowych remontów kominów.
- 13) Opracowanie systematycznych i stałych kontroli palenisk węglowych i kominów dymowych w budynkach należących do gminy Łódź.
- 14) Uruchomienie współpracy z uprawnionymi organami w zakresie kontroli utylizacji przepracowanego oleju napędowego i smarów oraz zużytych elementów gumowych w warsztatach samochodowych.
- 15) Uszczelnienie systemu zbierania odpadów wielkogabarytowych i ich utylizacji, także w zakresie opróżniania mieszkań po zmarłych najemcach gminnych.
- 16) Uwzględnianie w procesach planistyczno-urbanistycznych konieczności zapewnienia właściwego napowietrzania miasta, w szczególności zakazu lokalizowania nowych budynków, których system ogrzewania jest oparty o źródła ciepła i paliwa przyczyniające się do zwiększania niskiej emisji.
- 17) Rozpoznanie możliwości wprowadzenia zachęt finansowych do podłączania nieruchomości do sieci ciepła systemowego.
- 18) Podjęcie kroków zmierzających do włączenia dostawców ciepła systemowego i gazu sieciowego do programu ograniczenia emisji powierzchniowej w ramach usług dla mieszkańców Łodzi.
- 19) Uruchomienie punktu informacyjnego dla mieszkańców nt. działań ograniczających niską emisję, w tym, w zakresie doboru systemów ogrzewania pod kątem efektywności i niskoemisyjności, doradztwem w zakresie możliwości uzyskania wsparcia finansowego na wymianę źródeł ciepła oraz pomocą w wypełnianiu wniosków o jej udzielenie.
- 20) Przygotowania czasowej wystawy edukacyjnej w EC1 - Miasto Kultury o skutkach ekologicznych i zdrowotnych przetwarzania energii pochodzącej ze spalania paliw stałych.
- 21) Rozpoznanie potrzeb w zakresie uruchomienia programów zdrowotnych w zakresie leczenia skutków złej jakości powietrza dla organizmu człowieka.
- 22) Rozwój zieleni publicznej i dobór gatunków pod kątem absorpcji zanieczyszczeń, w szczególności na obszarach o deficycie zieleni, przy ulicach o dużym natężeniu ruchu i na obszarach o częstych przekroczeniach norm jakości powietrza.
- 23) Rozważenie celowości zmywania ulic i chodników jako elementu ograniczającego ilość pyłu zawieszzonego.
- 24) Opracowanie i uruchomienie wieloletniego systemu dofinansowania osobom fizycznym i wspólnotom mieszkaniowym wymiany pieców węglowych na urządzenia spełniające normy emisyjności (kotły V klasy - 40 mg/m³) i efektywności, oparte na odnawialnych źródłach energii bądź paliwach ciekłych, gazowych oraz ogrzewaniu sieciowym.
- 25) Opracowanie i uruchomienie wieloletniego programu wymiany pieców węglowych na inne źródła energii (ogrzewanie sieciowe, gaz, kotły V klasy) w domach jedno- i wielorodzinnych należących do gminy Łódź.
- 26) Opracowanie i uruchomienie wieloletniego programu osłonowego dla uboższych mieszkańców ponoszących wyższe koszty w związku z wymianą źródeł ciepła.

§ 4. Rada Miejska w Łodzi proponuje powołanie do opracowania ww. programu interdyscyplinarnego zespołu z udziałem pracowników Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa, Wydziału Gospodarki Komunalnej, Zarządu Dróg i Transportu, Straży Miejskiej Sekcji Ekologicznej, przedstawicieli Rady Miejskiej w Łodzi, Łódzkiego Alarmu Smogowego. Postuluje też włączenie do opracowania i monitorowania programu przedstawicieli placówek naukowych o właściwym profilu (zajmujących się problemami jakości powietrza, niskiej emisji oraz ich wpływu na zdrowie, wykorzystaniem roślinności do absorpcji zanieczyszczeń), organizacji pozarządowych specjalizujących się w tej dziedzinie, przedstawicieli Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska i Policji.

§ 5. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Łodzi.

§ 6. Rada Miejska w Łodzi zobowiązuje Prezydenta Miasta Łodzi do przedstawienia Radzie Miejskiej sprawozdania z realizacji uchwały do 30 czerwca 2017 r.

§ 7. Rada Miejska w Łodzi zobowiązuje Prezydenta Miasta Łodzi do przedstawienia Radzie Miejskiej programu, o którym mowa w §2 przedmiotowej uchwały do dnia 31 października 2017 r.

§ 8. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**Przewodniczący
Rady Miejskiej w Łodzi**

Tomasz KACPZAK

Projektodawcami uchwały są:

*Małgorzata Moskwa-Wodnicka
Mrszula Mirosława Janiak
Barbara Jankowska*

RADCA PRAWNY
dr Marlena Sakowska-Baryła
Ld-M-1464
10. 02. 2017r.

Uzasadnienie

W ostatnich tygodniach specyficzne warunki pogodowe uświadomiły wielu Polakom problem zanieczyszczenia powietrza. W wielu miejscowościach zostały drastycznie przekroczone dopuszczalne normy stężenia pyłów zawieszonych (PM10, PM2,5). Tegoroczne przekroczenia poziomów dopuszczalnych nie są zjawiskiem wyjątkowym. Wg raportu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Polsce za 2015 rok stan powietrza zmienił się w stosunku do lat poprzednich wyłącznie w wyniku warunków pogodowych – łagodnej zimy i wietrznej pogody, a nie w wyniku świadomej polityki antysmogowej.

Za zły stan powietrza w naszych miastach odpowiada ogrzewanie indywidualnych gospodarstw domowych za pomocą pieców węglowych, które nie spełniają norm emisyjności. Często jest ono oparte na paliwach stałych najgorszej jakości, a także przestarzałych, najbardziej prymitywnych piecach. W dużych miastach dodatkowym problemem jest całoroczna emisja liniowa oraz brak odpowiednich korytarzy powietrznych.

Województwo łódzkie i Łódź nie są wyjątkami na niechlubnej mapie najbardziej zanieczyszczonych terenów Polski. W wykazie Generalnego Inspektoratu Ochrony Środowiska dotyczącego miast, w których wystąpiło najwięcej dni z przekrozoną dopuszczalną normą średniodobową stężenia PM10 (przy dopuszczalnej liczbie dni – 35), w Łodzi w 2015 roku stwierdzono aż 103 dni z przekroczeniem tej normy (stacja przy ulicy Kilińskiego).

Ilość dni z przekrozoną dopuszczalną normą średniodobową stężenia pyłu PM10 w styczniu 2017 roku, odnotowanych na stacjach pomiaru automatycznego w Łodzi:

-Łódź, ul. Kilińskiego - 23 dni przekroczeń

-Łódź ul. Gdańska - 18 dni przekroczeń

-Łódź ul. Jana Pawła II - 18 dni przekroczeń

(prawo dopuszcza 35 takich dni w całym roku).

Najwyższe średniodobowe stężenie pyłu PM10 w styczniu 2017 r. zanotowano na stacji przy al. Jana Pawła II. Wyniosło ono 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ (9.01.2017r).

W wykazie miast, w których wystąpiło największe średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu w roku 2015, nasze miasto zajmuje 10 miejsce z prawie ośmiokrotnym przekroczeniem wartości dopuszczalnej - 8,7 ng/m^3 (norma to 1 ng/m^3).

Zły stan powietrza jest zagrożeniem nie tylko w momentach, w których ogłaszane są alarmy smogowe. Szczególnie dla dzieci i osób starszych oraz chorych na przewlekłe schorzenia układu oddechowego i krążenia, długa ekspozycja na zanieczyszczenia powietrza może być bardzo niebezpieczna dla zdrowia. Według danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) długotrwałe narażenie na wdychanie i wchłanianie szkodliwych substancji powoduje:

- zwiększoną śmiertelność z powodu chorób układu krążenia i oddechowego,
- chroniczne występowanie chorób układu oddechowego i powszechnych objawów (astma, przewlekła obturacyjna choroba płuc),
- chroniczne zmiany w funkcjach fizjologicznych,
- rak płuc,
- chroniczne choroby układu krążenia,
- wewnątrzmaciczne zmiany (niska masa urodzeniowa w terminie, brak odpowiedniego przyrostu masy płodu).

Liderem walki z niską emisją w Polsce jest Kraków, który od lat prowadzi celowe działania zapobiegawcze, informacyjne, edukacyjne i interwencyjne, w głównej mierze nastawione na najbardziej efektywne działanie tj. dofinansowanie osobom prywatnym

i wspólnotom mieszkaniowym wymiany kotłów na paliwa stałe. W 2017 roku ze środków miasta na ten cel ma zostać wydatkowane 100 mln złotych.

Rada Miejska w Łodzi przyjęła w roku 2015 Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Miasta Łodzi, w którym uwzględnione jest m.in. dofinansowanie do wymiany źródeł ciepła, jednak do dziś środki te nie zostały uruchomione. Dużą ilość środków przeznacza się w nim na prace termomodernizacyjne, które wg raportu Najwyższej Izby Kontroli wykazują niewielką efektywność w ograniczeniu niskiej emisji. Być może w wyniku opracowania postulowanego w niniejszej uchwale programu zajdzie potrzeba zmiany priorytetowych działań w powyższym dokumencie.

W przyjętym w ubiegłym roku Gminnym Programie Rewitalizacji znajduje się też szereg rozwiązań, które będą miały wpływ na poprawę jakości powietrza (przedsięwzięcia dostawcy ciepła systemowego, środki na wymianę ogrzewania w budynkach gminnych, termomodernizacje itp.). Program ten jest jednak ograniczony obszarowo do strefy śródmiejskiej, która jest tylko jednym z wielu obszarów, których mieszkańcy oddychają szkodliwym powietrzem. Obszary na których od lat występują przekroczenia poziomów dopuszczalnych stężenia pyłów zawieszonych i benzo(a)pirenu to m.in. Ruda, Stare Chojny, Rokicie, Julianów. Obszary przekroczeń obejmują wszystkie osiedla z zabudową jedno i wielorodzinną, w których głównym źródłem ogrzewania są przestarzałe piece węglowe. Najwyższe stężenia benzo(a)pirenu w Łodzi notuje się właśnie na Rudzie Pabianickiej.

Wskazane w projekcie propozycje działań w ramach postulowanego programu oparte są na doświadczeniach miast prowadzących świadomą politykę antyśmogową. Odnoszą się one do pełnego spektrum problemu emisji zanieczyszczeń – badań, informowania i edukacji, kontroli i egzekwowania przepisów, usuwania głównych źródeł niskiej emisji oraz likwidacji dostępności do najbardziej szkodliwych odpadów (stare meble, ogumienie, przepracowane oleje), następstw społecznych likwidacji przestarzałych źródeł ciepła (program osłonowy), ograniczania nakładania się obszarowego problemu emisji ze źródeł ciepła i emisji liniowej, a także rozwiązań planistycznych i działań wspierających (absorpcja zanieczyszczeń).

Stworzenie gęstej sieci pomiarowej jakości powietrza, zarówno z automatycznym, jak i manualnym przekazywaniem danych jest konieczne do wprowadzenia celowanych obszarowo i najbardziej efektywnych rozwiązań wieloletnich, a także do podnoszenia świadomości łodzian oraz ich poczucia odpowiedzialności za stan powietrza. Sprawny system informowania mieszkańców o zagrożeniach zdrowotnych wpłynie też na stan zdrowia łodzian. Konieczna jest także edukacja związana z zanieczyszczeniem powietrza m.in. niską emisją – ogólna i skierowana do określonych grup docelowych (dzieci, osoby starsze, osoby chore, osoby spędzające dużo czasu na powietrzu).

Bezwzględnie konieczne jest opracowanie i szybkie wdrożenie programu dofinansowania do wymiany źródeł ciepła (na kotły co najmniej V klasy, wg ekoprojektu lub na ciepło systemowe) dla osób fizycznych i wspólnot mieszkaniowych. Powinien być to program ujęty w wieloletnim harmonogramie, z zapewnieniem środków gminnych, komplementarny wobec planowanych programów rządowych i regionalnych. Łodzianie powinni mieć w jednym miejscu zapewnioną informację i pomoc w wypełnianiu wniosków do wszystkich dostępnych źródeł wsparcia oraz o planach dostawców ciepła systemowego. Potrzebne będzie więc nawiązanie współpracy zarówno z organami udzielającymi pomocy z zakresu ograniczenia niskiej emisji ze środków unijnych, rządowych, regionalnych oraz komercyjnymi dostawcami ciepła systemowego i ekologicznych paliw sieciowych.

Postulowane jest włączenie w opracowanie programu ograniczenia niskiej emisji ośrodków naukowych o największym doświadczeniu w pracach badawczych, analitycznych oraz w zakresie stosowania i tworzenia rozwiązań technicznych dla eliminacji zanieczyszczeń powstałych przez niską emisję. W kwestii skutków zanieczyszczenia powietrza dla ludzkiego organizmu bardzo wartościowe byłoby włączenie w prace nad

programem uczelni medycznych. Elementem programu powinno być wytypowanie grup ryzyka oraz opracowanie programów profilaktycznych i zdrowotnych pod ich kątem.

Małgorzata Modus-Wodnińska
Katedra Neurologii i Geriatrii
Bartosz Jaworski